

***“Să știți că trebuie identificat și delimitat foarte bine sensul vieții duhovnicești” –
Dialog spiritual și cultural cu Preacuviosul Părinte Arhimandrit Dr. Vartolomeu
Androni - starețul Mănăstirii Cozia și Exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia
Râmnicului...***

Fiind de o ținută spirituală și monumentală deosebită, aparte, Mănăstirea Cozia – ce are hramul Sfânta Treime - rămâne una dintre cele mai autentice valori ale arhitecturii bisericești, o adevărată perlă a Oltului, ce dăinuie de peste 600 de ani pe pământ românesc. În locul acesta mirific, unde pelerini de pretutindeni ajung în orice anotimp al anului, în această vatră monahală a Olteniei, se pare că cerul a coborât pe pământ, iar cei care ajung aici trăiesc sentimentul opririi în loc a timpului în care trăim.

Preacuviosul Părinte Arhimandrit Vartolomeu Androni - Starețul Mănăstirii Cozia și Exarh al Mănăstirilor din Eparhia Râmnicului, trudește de ani de zile la păstrarea și conservarea a ceea ce strămoșii și străbunii noștri au lăsat cu mărinimie în această zonă. În acest context și pe acest subiect sau temă a avut dragostea, disponibilitatea și generozitatea să ne răspundă Sfinția Sa la câteva întrebări...

- Preacuvioase Părinte Arhimandrit, Stareț și Exarh, ca orice pelerin care ajunge la Mănăstirea Cozia, aș vrea să știu dacă involuntar de voința noastră nu tulburăm în vreun fel sacralitatea mănăstirilor?

- Nu trebuie să vă faceți atâtea griji, toate cu rânduiala lor. Majoritatea celor care ajung la Cozia sunt atrași de această oază de frumusețe și spiritualitate, dar fiecare își are propria trăire, propria chemare. Cu toții trăiesc bucuria de a păși în acest spațiu sacru, pentru ca mai apoi să se poată închina la mormântul lui Mircea cel Bătrân, ctitorul acestei mănăstiri. Se creează astfel o punte spirituală între cei care se roagă și duhul strămoșilor, care le dă sentimentul de sporire a rugăciunii și ancestrală temeinicie. Cu siguranță că acest tumult de vizitatori este uneori în detrimentul vieții călugărești, pentru că, oricât ai fi de riguros și de puternic, sunt lucruri care, involuntar, ispitesc. Liniștea aceea de care monahul are nevoie este destul de greu de atins la Cozia, tocmai datorită acestor vizitatori, care de multe ori insistă cu întrebări nevinovate și-n felul acesta, fără voia lor, te tulbură. Ca monah însă trebuie să fii întărit duhovnicește, de aceea aș zice că nu este un martiraj, iar obștea noastră are o rânduială care îi dă consecvență în ascultare.

- Eu, personal, cred că nimic nu este mai înălțător decât să adormi în dangăt de clopot și să te trezească toaca, atunci când cheamă la rugăciune. Cum puteți veni în ajutorul pelerinilor, astfel încât să le puteți dăruii bucuria unei nopți de slujbă la mănăstire?

- Mănăstirile de pretutindeni sunt deschise pentru toată lumea doritoare de astfel de lăcașuri de închinăciune. Ca exarh al mănăstirilor din spațiul monastic și monahal vâlcean, vă pot spune că noi am făcut eforturi să rezolvăm problema celor care vin aici pentru rugăciune și reculegere, sau chiar într-un circuit turistic. La Mănăstirea Cozia am reușit să realizăm un spațiu care să asigure cazarea celor care vin din diferite locuri și colțuri ale țării. În termeni călugărești, noi considerăm că este arhondaric, fără a avea pretențiile unui hotel, dar dispune de toate utilitățile, de un ambient confortabil, care să le întrețină starea de spirit, conferită de un spațiu monahal. Aceasta am gândit-o ca pe o acțiune caritativă, în primul rând pentru copiii care vin în excursie la Mănăstirea Cozia.

Putem să le asigurăm o noapte sau două de cazare și masă, dar nu mai mult, pentru că solicitările sunt foarte mari și facem tot ceea ce ne stă în putință pentru a mulțumi pe toată lumea.

- Preacuvioase Părinte Stareț, mulți dintre cei care au fost astăzi la slujbă așteptau să se spovedească. Am stat de vorbă cu câțiva credincioși și am fost cutremurat de ceea ce pot trăi semenii noștri, care nu reușesc să-și găsească un duhovnic. Multă lume vă caută pentru harul duhovnicesc, dar și pentru profunzimea și implicarea în esența suferinței umane. Cum reușiți să-i întăriți sufletește pe cei care vin să se mărturisească?

- Problema duhovnicească joacă un rol foarte important nu numai pentru cei din mănăstiri, ci pentru toată lumea. Trebuie identificat și delimitat foarte bine sensul vieții duhovnicești. Această parte duhovnicească nu-nseamnă numai credulitate, numai obscurantism, înseamnă de fapt o nevoie logică de a afla, cu ajutorul duhovnicului, cum să te mântuiești. Cei care vin de la parohii spre a se spovedi la mănăstire caută de fapt ceea ce nu găsesc ei, ca nevoie sufletească. Din acest motiv aleargă la mănăstire, dar, atenție, nu toți care au primit harul preoției au și darul duhovniciei. Este extrem de important ca cel care-i este duhovnic să nu-l păgubească pe om și mai bine să-l trimită la un altul mai iscusit decât el. Pe lângă dezlegare, duhovnicul trebuie să-i dea celui care se spovedește și o întărire, și un răspuns, și-o siguranță în cel pe care și l-a ales ca părinte spiritual. Este adevărat, cu toții trecem printr-o perioadă mai grea, dar nu trebuie să uităm că dintotdeauna au existat astfel de perioade, mai bune sau mai grele. Eu am convingerea că întotdeauna se vor găsi părinți duhovnici care să le fie de folos celor care aleargă la mănăstiri, ca și la bisericile de enorie sau parohie.

- În altă ordine de idei, Preacuvioase Părinte Stareț, dacă tot am ajuns la Mănăstirea Cozia, nu am putut rezista ispitei de a urca (și) la Biserița Bolniță. Am găsit acolo o liniște parcă uitată de lume și un tărâm al artei, pe care cu mare bucurie l-am explorat. Ați vrea să ne spuneți câte ceva (și) despre această bijuterie a Mănăstirii Cozia?

- Așa după cum se știe, Mănăstirea Cozia a fost ctitorită de Mircea cel Bătrân, la anul 1386, pământul mănăstirii aflându-se de ambele părți ale șoselei care leagă municipiul Râmnicu Vâlcea de municipiul Sibiu. După ani de zile, un alt mare ctitor, Radu Paisie sau Petru Voievod, a ținut ca la Cozia să ridice un edificiu unde să se adăpostească cei bolnavi, dar și o capelă în care preotul să facă slujbe și să se roage pentru ei. Între anii 1542-1543, acesta a ridicat biserița bolniță, care impresionează și astăzi pe cei mai exigenți vizitatori, ajunși aici de pe toate meridianele lumii. Stilul arhitectonic este cu certitudine autohton, fiind expresie a stilului muntenesc. Biserița are o formă treflată, iar pereții exteriori erau înconjurați de ocnite și rozete de piatră, pe care cineva, din păcate, le-a dat jos. Bisericii îi lipsește pronaosul, astfel că din pridvorul închis se intră direct în naos. Pictura nu a suferit renovări fundamentale, a mai fost doar consolidată, ca suport, pentru a nu se dezlipi fresca de perete și-n felul acesta pictura și-a păstrat prospețimea și expresivitatea. Cum spuneam, biserița bolniță rămâne o bijuterie de netăgăduit, într-o deosebită armonie arhitecturală. Mulți au apreciat-o ca pe o "prințesă ori domnișoară", pentru zveltețea și eleganța ei. Și vizitatorii din alte confesiuni sunt impresionați de valoarea artistică. În biserița bolniță se oficiază doar Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, în ziua hramului "Sfinții Apostoli", sau slujbe ocazionale de înmormântare. Pentru noi este o mare bucurie că această bolniță există și că a ajuns până în zilele noastre. Din păcate, multe astfel de ctitorii au dispărut.

- Preacuvioase Părinte Exarh, trebuie să recunoașteți că vă ascundeți cu greu

nostalgia, cred că mult mai bine ar fi să detaliem starea de fapt a acestui așezământ. Și pentru că lumea de azi traversează o perioadă grea, în care suferința și bolile îi copleșesc pe cei sărmani, vă gândiți cumva la revigorarea bolniței de la Mănăstirea Cozia?

- Dacă este să ne gândim la faptul că bolnița a fost realizată într-o perioadă în care lumea trăia într-o mare suferință, este evident faptul că era nevoie ca aceasta să servească și la tămăduirea bolilor trupești, dar și sufletești. Eu consider că este într-adevăr nevoie de o revigorare. Bolnițele mănăstirești erau de fapt mici spitale pentru călugării bătrâni și, în același timp, aziluri pentru bătrânii și bolnavii din împrejurimi. Pe lângă tămăduirea trupească, monahii aveau menirea de a asigura și un suport spiritual celor bolnavi, astfel încât slujbele din bisericuță erau ca un balsam pentru cei aflați în suferință. Eu consider că nu este deloc rău și ar trebui ca în viitorul apropiat să reactivăm aceste bolnițe, pentru că acest lucru este posibil. Numai că acele case care au fost ridicate atunci de voievozii vremii trebuie consolidate, reamenajate, ca să corespundă cel puțin din perspectiva funcțională a unui spital. Și la Mănăstirea Cozia, dacă Dumnezeu va ajuta, s-ar putea ca pe lângă bisericuța bolniță, care este o frumusețe și care trebuie păstrată, pentru că știți cum este, când dezvoltă ceva trebuie să ai grijă să nu distrugi altceva, eu consider că la Mănăstirea Cozia ar fi posibilă o revigorare a acelei bolnițe și ca biserică, și ca viețuire. Dumnezeu ne-a învrednicit ca sfânta mănăstire să se afle pe un pământ binecuvântat, astfel încât avem la îndemână și ape minerale, și alte resurse balneare, dar și un aer proaspăt de brad, care face bine plămânilor și psihicului. Deci, posibilitățile terapeutice sunt multiple.

- Deși toată lumea știe că sunteți principalul sacrificat al obștei, în sensul că tot ceea ce ați realizat aici ați făcut-o cu prețul multor drumuri și al multor nopți nedormite, aș vrea să vă rog să ne spuneți dacă programul slujbelor de la Mănăstirea Cozia a fost afectat din punct de vedere canonic?

- În anul 2000, după trecerea la cele veșnice a Părintelui Arhimandrit și Stareț Gamaliil Vaida, Dumnezeu așa a rânduit, să ajung stareț. De atunci mi-am propus ca acest program liturgic să nu lipsească din viața monahului. La noi în mănăstire obligația fundamentală este aceea de a ajunge la slujbă, mai întâi biserica și după aceea alte trebuințe. Cei care au rezistat la Mănăstirea Cozia au reușit să ajungă la o mulțumire sufletească desăvârșită. În fiecare zi avem slujbă tipic mănăstirească: dimineața avem Acatistul, Ceasurile, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie zilnic, este extraordinar de îmbucurător pentru noi. După aceea avem și un program de lucru, pentru că în monahismul românesc funcționează foarte bine “roagă-te și muncește”, lucru care se îmbină, chiar dacă uneori este acuzată această sintagmă că ar ține numai de perioada comunistă. Ea a existat de când lumea. Așa că cine vrea să se înhame la jugul monahal de la Mănăstirea Cozia are parte de întreg programul acesta monastic, ce se continuă cu Vecernia de la ora 17:00, urmată de Utrenie. Slujba de Utrenie am coborât-o de la miezul nopții la ora 19:30, și asta din motive practice, pentru că monahul care stă noaptea două ore la slujbă, a doua zi cu greu își mai face ascultarea. Mănăstirea este mare, are nevoi speciale, iar noi nu suntem așa de mulți. În felul acesta, programul slujbelor nu suferă din punct de vedere canonic, liturgic se desfășoară normal, iar ascultările toate sunt acoperite. Așa că pentru cei care își doresc cu adevărat viața monahală, o spun cu toată sinceritatea că este o bucurie să se afle la Mănăstirea Cozia.

- Știu că Părintele Gamaliil Vaida a plecat la Domnul cu durerea de a nu fi putut ridica o clopotniță a mănăstirii. Înainte de a ne despărți, aș vrea să știu dacă îi veți duce

visul la bun sfârșit?

- O, Doamne, dacă ar depinde numai de mine! Eu v-am mai spus că nimic din tot ceea ce s-a făcut la Mănăstirea Cozia nu am făcut singur. Dacă nu exista obștea, fără îndoială că n-aș fi reușit mai nimic din toate astea. Dar ca și stareț, a ținut de obligația mea. Eu am iubit întotdeauna Mănăstirea Cozia cu toată ființa mea și am iubit istoria, și am iubit ființa asta a poporului român, atât de greu încercat de-a lungul vremii. M-am implicat atât la Mănăstirea Cozia, cât și la alte mănăstiri, care sunt într-o stare deplorabilă și aproape de distrugere. Un astfel de exemplu este Mănăstirea Berislăvești, care are o biserică fără turlă, și unde, dacă nu am fi intervenit la timp, zidurile se distrugeau în întregime. Ar fi fost mare păcat, având în vedere că avem de-a face cu un monument din anul 1956, care se transformase în ruină și pur și simplu cădea sub ochii noștri. Pe astfel de obiective noi trebuie să ne mobilizăm, pentru că așa ne punctăm istoria. Toate se duc, dispar, dar, după cum vedeți, aceste monumente au rămas. Trist este că în toate aceste demersuri întâmpinăm mari probleme cu cei de la monumente, care ar trebui să dea dovadă de mai multă înțelegere și mai mult realism, să nu alergăm cu anii după aprobări, de multe ori inutile. Vă repet, toți monahii de-aici m-au ajutat, pentru că cine poate să fie mai aproape de un astfel de monument decât călugării? De-acum, numai Dumnezeu va rândui totul...

- Preacuvioase Părinte Stareț, vă mulțumim în mod deosebit pentru tot și vă dorim să aveți parte de mult spor și de multe împliniri duhovnicești!...

- Dumnezeu să ne binecuvinteze pe toți, în toată lucrarea cea bună pe care o săvârșim!...

Interviu realizat de Stelian Gomboș